

RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ ÎN DOCUMENTELE EPISCOPIEI RIMNICULUI ȘI ARGHEȘULUI

de GHERASIM CRISTEA PITEȘTEANUL

Istoria poporului român, privită în desfășurarea ei, în decursul mileniilor, apare ca o neîntreruptă luptă pentru păstrarea ființei și continuității sale pe aceste meleaguri. În lupta cu vitregiile ce s-au abătut asupra lui și a fostelor dominații străine, poporul român și-a păstrat nu numai identitatea sa, dar a luptat pentru cucerirea independenței sale de stat și a desăvârșirii unității naționale.

În rândurile ce urmează, vom arăta că unul dintre factorii care au sprijinit poporul nostru românesc în lupta lui pentru independență și desăvârșirea unității sale naționale a fost și biserica străbună.

Pentru a ne referi numai la Episcopia Rîmnicului Noul Severin, bătrînă ctitorie eclesiastică a țării, la sprijinul moral și material acordat în războiul de independență, am depistat circa un număr de 100 documente, din al căror conținut voi spicui date mai semnificative, ce oglindesc contribuția clerului ortodox la susținerea războiului din 1877—1878, precum și unele informații privitoare la organizarea armatei române în condiții de luptă, așa cum reiese din documentele semnalate.

În primul rînd, vom căuta să prezentăm cîteva știri despre contribuția personalului clerical adusă prin participarea directă în unitățile armatei române, cît și prin aceea a așezămintelor monahale la desfășurarea operațiunilor militare pe front și în spatele frontului.

În oștirea română existau atunci și posturi de preoți confesori militari, plătiți cu 150 de franci pe lună, conform bugetului¹, și se îngrijeau de partea duhovnicească a soldaților. Între acești preoți a fost și Ion Bobulescu, care ulterior avea să devină episcop de Argeș, sub numele de Iosif; ieromonahul Anania Melega, fost profesor la Seminarul din Rîmnic și protosinghelul Agatanghel Guțu².

Episcopul de atunci al Eparhiei Rîmnicului Noul Severin, Atanasie Stoescu, un însuflețit patriot, a fost de față, binecuvîntînd armatele române la trecerea Dunării pe la Corabia³.

La încunoștiințarea Ministerului de Război, în perioadele grele sau de izbîndă, prin care trecea armata română pe cîmpurile de luptă din Bulgaria, se cerea să se facă la

¹ Episcopia Rîmnicului, fond Episcopia Rîmnicului Noul Severin, dos. 14/1877, f. 55.

² Mircea Păcuraru, 90 de ani de la proclamarea Independenței de Stat a României. Atitudinea Bisericii Ortodoxe Române față de războiul de independență, în BOR, nr. 5—6, 1967, p. 607—666.

³ Atanasie Mironescu, Sf. Episcopie a Rîmnicului Noul Severin în trecut și acum, București, 1906, p. 166—167.

bisericile din țară rugăciuni pentru biruința soldaților noștri, panachidă⁴ pentru cei căzuți vitejește în luptă și un Te-Deum de mulțumire pentru cucerirea redutelor Rahova și Plevna.

Legătura dintre episcop și mersul luptelor de pe front se făcea și prin conducerea județului. Redăm unul din actele Prefecturii județului Vilcea înaintat episcopului eparhial cu privire la mersul luptelor de pe front, din data de 29 nov./11 dec. 1877, în care prefectul județului Vilcea, D. Simulescu, anunță laconic și cu vădită bucurie: „Plevna a căzut la 28 (10 dec.) curent, Osman s-a predat cu toată armata și Vă rog ca pentru ziua de mâine să binevoiți a ordona facerea unui Te-Deum în onoarea armatei române“⁵.

Pentru susținerea moralului celor de pe front și din spatele frontului, episcopul Rîmniceului dă mai multe circulare preoțimii, arătînd între altele: „Țara noastră, care de mai multe secole a suferit și suferă barbarismul musulman, văzînd că nu găsește alt mijloc de scăpare, ci numai în viguroasele brațe ale fiilor săi, i-a chemat pe toți la arme ... pentru a lupta contra barbarului inamic, spre a-i da liniștea și drepturile antice“⁶.

A tipărit de asemenea o carte cu rugăciuni care se citesc în vreme de război⁷.

Pe lângă îndemnul și sprijinul moral, Episcopia a înțeles să ia parte și material la marile sacrificii pe care le făcea țara pentru înlăturarea stăpînirii otomane.

Înainte de a se declanșa ostilitățile între România și Imperiul otoman, episcopul rîmnicean aprobă ca încăperile de la minăstirile Bistrița⁸, Hurezi⁹, Șerbănești și Mamu să fie folosite ca spitale pentru soldații răniți pe front. Iar mai tîrziu, cînd județul nu va avea unde să găzduiască pe prizonierii turci, a aprobat să fie primiți: 500 la minăstirea Bistrița¹⁰, 150 la schitul Șerbănești și 250 la schitul Mamu¹¹.

Pe baza aprobării dată de Atanasie Stoenuș, în incinta Sf. Episcopiei au fost cazați soldați români începînd cu data de 23 aprilie/5 mai 1877. Pe adresa trimisă de către N. Iancovescu, primarul orașului, episcopul a pus următoarea rezoluție: „Primim cu plăcere“, ceea ce arată înaltele sentimente patriotice ale Vlădicăii.

Autoritățile județene, apreciînd pe episcop ca pe cel mai de seamă reprezentant al locuitorilor, a fost ales președinte al „Comitetului județean central“ pentru strîngerea sumelor necesare procurării de arme și în această calitate a luat parte și la ședințele Ministerului de Război.

Dînd dovadă de o deosebită energie pusă în slujba patriei, a înființat în eparhie, și un comitet clerical, în care preoțimea olteană și-a dat obolul în bani și ofrande pentru alinarea suferințelor soldaților români de pe front și înarmarea ostașilor care luptau pentru cucerirea independenței depline de stat.

În cîteva rînduri episcopul Atanasie a trimis pe front direct generalului Haralambie ofrande personale pentru soldații români¹².

Personalul monahal eparhial și-a adus din plin contribuția pentru susținerea frontului, mulți au fost folosiți ca infirmieri sau brancardieri și în unele cazuri ca preoți duhovnici, cum au fost: călugărul Teofil Maxim și Iezechiel Roșcovanu.

De la mănăstirea Hurezi un număr de 23 de maici, în frunte cu stareța Teofana Ionescu, au fost infirmiere la spitalul Independența din Craiova și la cel din Turnu-Măgurele¹³.

⁴ Fond Episcopia Rîmniceului Noul Severin, dos. 14/1877 f. 132.

⁵ Ibidem, f. 200—200 v.

⁶ Ibidem, f. 63—63 v.

⁷ Ibidem, f. 110.

⁸ Ibidem, f. 71.

⁹ Arh. St. Fil. R. Vilcea, fond Prefectura jud. Vilcea, dos. 17/1878, fila 341—342.

¹⁰ Fond Episcopia Rîmniceului Noul Severin, dos. 27/1878, f. 21.

¹¹ Ibidem, f. 23, 23 v.

¹² Mărcea Păcuraru, op. cit., p. 613.

¹³ M-reza Hurezu, fond m-reza Hurezu, dos. 110/1877 f. 148—140 v.

Tot ca infirmiere au lucrat la aceleași spitale un număr de 10 maici de la mănăstirea Dintr-un Lemn, în frunte cu starea Platonida Nenciu.

De asemenea, au mai fost folosiți tot în spitale un număr de doi călugări de la Episcopia Rîmnic și patru de la mănăstirea Bistrița.

Atît Atanasie Stoescu, cît și un număr de 16 maici de la mănăstirea Hurezu, pentru bărbăția și jertfa de care au dat dovadă pentru cauza independenței au fost distinși cu medalii și decorații. Episcopul eparhiot a primit „Steaua României” în gradul de comandor¹⁴, iar maicile crucea comemorativă „Elisabeta”.

Umanitarismul poporului român și noblețea lui sufletească este reliefată din plin în documentele vremii. Față de dușmanul de secole, soldatul otoman cînd a fost luat prizonier el a fost tratat cu omenie. Amintim un singur fapt, care este edificator în acest sens. Solda zilnică a unui ofițer turc era de 80 de bani, a unui soldat era de 60 de bani, iar a unui soldat român care lupta pe front era de numai 50 de bani, deci mai mică cu 10 bani.

Mărturia cea mai bună a acestei generozități a dat-o generalul turc Helmek Pașa. fost aghiotant al lui Osman Pașa, care a spus la repatriere : „Nu zic alta, decît atît, eu cît și compatrioții mei, ofițeri și soldați, ducem cu noi cea mai dulce amintire și cea mai călduroasă recunoștință pentru purtarea voastră cavalească, cu care ne-ați primit și tratat în timpul care am avut prilejul să stăm la voi”¹⁵.

Generozitatea și ospitalitatea poporului nostru românesc a fost și este una din trăsăturile care îi fac o deosebită cinstire.

Prin darea la lumina zilei a documentelor am dorit să nu rămînă nimic necunoscut din ceea ce se poate cunoaște despre poporul nostru românesc și lupta lui eroică pentru independență, fapt care l-a ridicat în ochii Europei și a da totodată conștiința valorii noastre¹⁶.

La aceste mari jertfe Biserica Ortodoxă Română și-a arătat atașamentul față de cauza dreaptă a poporului alături de care a fost și este totdeauna.

În lucrarea recent publicată sub titlul Războiul de independență în documentele Episcopiei Rîmnicului și Argeșului, am încercat, prezentînd o serie de documente inedite descoperite în arhivele eparhiei vilcene, să aducem modestă contribuție la sărbătorirea centenarului independenței de stat a României.

LA GUERRE D'INDÉPENDANCE DANS LES DOCUMENTS DE L'ÉVÊCHÉ DE RÎMNIC ET D'ARGÈŞ

R é s u m é

Le présent ouvrage se propose de refléter certains aspects liés à la contribution du clergé orthodoxe de l'Olténie à l'appui de la guerre d'Indépendance.

Nous mentionnons la contribution importante de l'évêque Atanasie Stoescu qui a béni les armées roumaines lors de leur départ à la guerre et a collectionné, de l'argent pour l'acquisition des armes.

¹⁴ Episcopia Rîmnicului, Fond Episcopia Rîmnicului Noul Severin dos. 88/1878 f. — 1.

¹⁵ N. D. Popescu, Istoria războiului român-ruso-turc și neatrînarea României, București, 1902, p. 103.

¹⁶ Fond Episcopia Rîmnicului Noul Severin, dos. 14/1877, f. 181—182, 184.

C'est pour cela qu'il a reçu de la part du Gouvernement une haute distinction.

Les prêtres de l'évêché et l'ordre monacal y ont eu, eux aussi, leur contribution en offrandes, en objets, en argent ou comme infirmiers dans les hôpitaux militaires.

Beaucoup d'institutions monacales de l'évêché ont servi comme hôpitaux pour les soldats roumains et turcs.

Le clergé orthodoxe roumain a été toujours près du peuple dans les moments de tristesse et de joie.